

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 25.1.2006
KOM(2006) 26 lõplik

KOMISJONI TEATISEUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

**Temaatiline programm koostööks kolmandate riikidega
rände ja varjupaiga valdkondades**

SISUKORD

1.	Sissejuhatus	3
2.	Kontekst	3
2.1.	Teema analüüs.....	3
2.2.	Olemasolev poliitiline raamistik	4
2.3.	Varem rahastatud sekkumised ja saadud õppetunnid.....	5
2.4.	Temaatilise lähenemisviisi kasutamise põhjused.....	7
3.	Temaatilised programmid tulevikus.....	7
3.1.	Üldeesmärk ja reguleerimisala	7
3.2.	Strateegilised suunised	9
3.2.1.	Rände ja arengu vaheliste seoste toetamine	9
3.2.2.	Hästihallatava tööjõurände edendamine	10
3.2.3.	Võitlus ebaseadusliku rände vastu ning ebaseaduslike sisserändajate tagasivõtmise lihtsustamine	11
3.2.4.	Sisserändajate kaitsmine ekspulatsioonimise ja tõrjutuse eest	12
3.2.5.	Varjupaikade ja pagulastele rahvusvahelise kaitse pakkumise edendamine.....	12
3.3.	Kavandamise ja rakendamise põhimõtted.....	13

1. SISSEJUHATUS

Ühenduse välistegevuse praeguse õigusraamistiku ratsionaliseerimiseks ja lihtsustamiseks on Euroopa Komisjon pakkunud finantsperspektiiviga 2007–2013 hõlmatud ajavahemikuks uut kuuest dokumendist koosnevat paketti. Selle kolm dokumenti (humanitaarabi, stabiilsus ja makromajanduslik finantsabi) on oma olemuselt horisontaalsed, vastates konkreetsetele vajadustele ja asjaoludele. Kolme dokumendi (liitumiseelne abi, toetus Euroopa naabrus- ja arengukoostööle ning majanduskoostöö) eesmärk on teatavate poliitikasuundumuste elluviimine ning nende piirkondlik rakendusala on kindlaks määratud. Edaspidi saavad neist dokumentidest ühenduse väliskoostööprogrammide toetamise kulusid reguleerivad põhiõigusaktid, mis hõlmavad ka temaatilisi programme, ning need asendavad praegu kehtivaid temaatiliste programmide eeskirju.

Nimetatud ettepanekute kohaselt annavad temaatilised programmid märgatavat lisaväärtust ning nendega hõlmatud tegevused täiendavad piirkondlikke programme, mis aga jäävad ka edaspidi ühenduse ja kolmandate riikide vahelise koostöö eelisraamistikuks.¹

Komisjon on võtnud endale kohustuse arutada Euroopa Parlamendi ja nõukoguga peetava ametliku teabevahetuse raames edaspidi läbi kõikide temaatiliste programmide reguleerimisala, eesmärkide ja prioriteetidega seotud küsimused. Selle protsessi tulemuseks on poliitiliste tegevussuundade väljatöötamine programmitöö järgmiste etappide jaoks, eeskätt aga temaatiliste strateegiadokumentide koostamine vastavalt eespool osutatud dokumentide sätetele.

Käesoleva teatise eesmärk on pakkuda välja kolmandate riikidega rände ja varjupaigaga seotud koostöö temaatiliste programmide peamised valdkonnad.

2. KONTEKST

2.1. Teema analüüs

Ränne on Euroopa poliitiliste arutelude üheks põhiteemaks ning üks liidu välissuhete strateegilisi prioriteete. Euroopa, mis rohkem kui kahe sajandi vältel on olnud väljarändepiirkonnaks, on muutunud rahvusvahelise rände üheks peamiseks sihtkohaks. Sellist arengut saab selgitada tasakaalu puudumisega vananeva rahvastikuga rikaste, demokraatlike ja stabiilsete Euroopa riikide ning noore ja kiiresti kasvava rahvastikuga vaesemate ja vähem stabiilsete riikide vahel ning arvatavasti jätkub see eelseisvatel aastatel.

Praegust rändeolukorda iseloomustavad sisserändajate absoluutarvu, sh naiste arvu kasv, rändeliikide mitmekordistumine, inimkaubanduse suurenemine, diasporaade kasv, integratsiooniga seotud väljakutsed sisserändajatele ja vastuvõtjariikidele, sidemete tugevnemine päritolumaale jäänud inimestega, päritolu- ja sihtriikide mitmekesistumine ning rändeteede arvukuse mitmekordistumine. Euroopale ning muudele tööstusriikidele on rändesurve jätkuvalt tugev, samas on oluliseks ilminguks lõuna/lõuna ränne (tuleb rõhutada ka lõuna/lõuna rände ning sellega seotud tegurite tähtsust). Riigid, mis kuni viimase ajani on

¹ Vt komisjoni teatis nõukogule ja Euroopa Parlamendile, „Välistegevus temaatiliste programmide raames tulevase 2007.–2013. aasta finantsperspektiivi alusel“ [KOM(2005) 324 lõplik], 3. august 2005.

olnud üksnes päritolu- ja/või transiidiriikideks, on teatud juhtudel muutunud transiidi- või vastuvõtjariikideks, näiteks teatavad Kesk- ja Ida-Euroopa ning Põhja-Aafrika riigid. Neil riikidel ei ole aga alati selleks vahendeid ning nende infrastruktuur ja rände haldamise eest vastutavad töötajad ei suuda mõnikord selliste olukordadega toime tulla. Samal ajal vajavad väljarännet kavandavad inimesed nõustamist ja praktilist abi ning päritoluriiki tagasisaadetavad isikud vajavad paljudel juhtudel tuge taasintegreerumisel.

Kuigi on võimatu anda usaldusväärset hinnangut, võib eespool öeldu põhjal järeldada, et ebaseaduslik ränne on levinud ja üha ulatuslikumaid mõõtmeid omandav nähtus. Kuigi oluline osa ebaseaduslikest sisserändajatest töötab Euroopa majanduses ja tööturul, tekitab ebaseaduslik sisseränne, mis osaliselt on tekkinud inimeste ebaseadusliku üle piiri toimetamise ja inimkaubanduse tulemusena, mitmesuguseid probleeme. Sihtriigid, sealhulgas kõik Euroopa Liidu riigid, töötavad välja ebaseadusliku sisserände vastu võitlemise eripoliitikat, muutes samal ajal sidusamaks rände haldamise ning selle sotsiaalse ja arengumõõtme edendamise riiklikku poliitikat. Nende poliitikate tulemuslikkus ja tõhusus nõuab aga koostööd päritolu- ja transiidiriikideks olevate kolmandate riikidega.

Ränne on ka osa arengumaade moderniseerumisprotsessist ja praegu arutataksegi intensiivselt küsimust, kuidas ränne võiks arengule paremini kaasa aidata. Nendes arutlustes on kõige olulisemaks teemaks sisserändajate poolt tehtavate ülekannete potentsiaal, eriti aga võõrtöölise ülekandekulude vähendamine ning arengut ergutavate investeeringute toetamisvõimaluste väljaselgitamine. Arengumaad võivad küll pidada madala kvalifikatsiooniga kodanike väljarännet enda jaoks kasulikuks, kuid keskmiselt ja kõrgelt kvalifitseeritud tööliste väljaränne võib juba olla inimressursside kaotus. Rände ja arengualaste arutelude teiseks põhiliiniks ongi „ajude väljavoolu” probleemile lahenduste otsimine ning seda asendava „ajude ringluse” propageerimine. Lõpuks on hakatud tähelepanu pöörama ka diasporaade julgustamisele, et viimased aitaksid kaasa oma päritoluriigi arengule.

Vastupidiselt majanduslikel või perekondlikel põhjustel toimuvale rändele, on konfliktidest ja julgeolekuprobleemidest põhjustatud ränne tavaliselt tsüklilisema iseloomuga. Massilisele lahkumisele järgneb sageli massiline tagasipöördumine, kui olukord on muutunud turvalisemaks. Seda liiki sundränne tekitab pagulasi, kes liiguvad lähipiirkondadesse, kus neil on võimalik leida kaitset või esmast pelgupaika. Pagulased võivad tekitada pingeid vastuvõtjariikide poliitilistes, majanduslikes ja sotsiaalsetes struktuurides, sest nende riikide infrastruktuur ja õiguslikud vahendid ei ole toimetulekuks alati piisavad. Pagulastega seotud olukordade pikalevenimine võib suurendada survet majandus- ja keskkonnavarudele ning tekitada vahel ka pingeid ning sundida pagulasi järgmisesse pelgupaika edasi liikuma.

Kõik need arengusuunad mõjutavad Euroopa Liidu ja kolmandate riikide vahelisi kahepoolseid ja piirkondlikke suhteid.

2.2. Olemasolev poliitiline raamistik

Amsterdami leping lõi õigusliku aluse komisjoni sisserände- ja varjupaigapoliitikale. Nimetatud lepingus sätestati selle poliitika eesmärgid, neid täpsustati Euroopa Ülemkogu Tampere istungjärgul (1999. aasta oktoobris), arendati edasi järgmistel Euroopa Ülemkogu istungjärgudel ja vaadati uuesti läbi Euroopa Ülemkogu Haagi istungjärgul (2004. aasta novembris). Poliitika eesmärkideks on rändevoogude haldamine, ühtse varjupaigarežiimi kehtestamine, kolmandate riikide kodanike võrdväärne kohtlemine ning üldisel, järjepideval ja tasakaalustatud lähenemisviisil põhinev partnerlus kolmandate riikidega. Kolmandate riikidega tehtava koostöö teemal rõhutati Haagi programmis eelkõige seda, et „ELi eesmärk

peaks olema abi osutamine kolmandatele riikidele täispartnerluse raames, toetades nende pingutusi rände haldamise ja pagulaste kaitsmise suutlikkuse parandamisel; ebaseadusliku sisserände tõkestamisel ja selle vastu võitlemisel; teabe edastamisel ametlike rändekanalite kohta; pagulaste probleemide lahendamisel, pakkudes neile paremat juurdepääsu püsilahendustele; piirikontrolli suutlikkuse parandamisel; dokumentide kaitse tõhustamisel ja tagasipöördumisprobleemiga tegelemisel, kasutades selleks, kui see on asjakohane, ühenduse olemasolevaid rahalisi vahendeid”².

Vastuseks neile üleskutsetele kaasas komisjon rände ja varjupaigaga seotud küsimused oma poliitilisse dialoogi kolmandate riikidega ning käsitles neid sügavuti oma koostööstrateegiates. Selle raames pakuti välja terviklikke lähenemisi, näiteks hiljuti, kui avaldati 30. novembri 2005. aasta teatis „Prioriteetsed meetmed rändeprobleemide lahendamiseks: esimene tagaside Hampton Courti kohtumisele”³.

Lisaks kavandas komisjon 2003. aastal uue eridokumendi, kolmandatele riikidele antava rahalise ja tehnilise abi programmi AENEAS⁴ rände ja varjupaiga valdkondades (eelarverubriik 19 02 03), mis oli mõeldud eelarverubriigist B7-667 aastatel 2001–2003 rahastatud ettevalmistavate meetmete järgmiseks etapiks ja mille eesmärk oli kolmandate riikide rändevõogude paremaks haldamiseks tehtavate pingutuste toetamine. See 2004. aastal kaasotsustamismenetluse kohaselt vastu võetud dokument oli ette nähtud perioodi 2004–2008 katmiseks ja selle eelarve oli 250 miljonit eurot⁵. Seoses sellega, et praegu kehtiv ELi finantsraamistik hõlmab ajavahemikku 2006. aasta lõpuni⁶, on programmi AENEAS kestust lühendatud kolmele aastale ja koostada tuleb uus temaatiline programm, mida käesolevas dokumendis käsitletaksegi ja mis lisaks muule peab jätkama programmi AENEAS tegevusi finantsperspektiivi 2007–2013 raames.

2.3. Varem rahastatud sekkumised ja saadud õppetunnid

a) Sekkumised piirkondlike vahendite raames

Kuigi rände uus temaatiline programm ei hõlma liitumiseelseid riike, on siiski oluline märkida, et rände, varjupaiga, piirikontrolli ja viisa küsimustele on laienemise raamistikus pööratud ja pööratakse ka edaspidi suurt tähelepanu. Ajavahemikus 1997–2003 kulutati 10 kandidaatriigis riiklike PHARE programmide kaudu antud valdkondade erinevatele projektidele kokku 413,3 miljonit eurot. Paljud neist olid “sõprusprojektid”, mille raames liikmesriigid osutasid kandidaatriikide haldusasutustele ekspertabi.

Mis puutub sellistesse piirkondlikesse vahenditesse nagu endise Nõukogude Liidu uute iseseisvunud riikide ning Mongoolia majanduse ümberkujundamise ja taastamise programm (TACIS) ja Euroopa–Vahemere partnerluse raames toimuva majandus- ja sotsiaalstruktuuride reformiga kaasnevad finants- ja tehnilised meetmed (MEDA), siis aastaid 2002–2006 hõlmavaks perioodiks on nendele eraldatud 450 miljonit eurot otseselt rändega seotud

² 14292/1/04 REV 1, Eesistujariigi järeldused – Brüssel, 8. detsember 2004, pkt. 1.6.1.

³ KOM(2005) 621.

⁴ Nimetus “Aeneas” on programmile antud Virgiliuse kangelase Aenease nime järgi.

⁵ 30 miljonit eurot 2004. aastaks, 45 miljonit eurot 2005. aastaks, 45 miljonit eurot 2006. aastaks, 60 miljonit eurot 2007. aastaks ja 70 miljonit eurot 2008. aastaks (esialgne jaotus aastate lõikes).

⁶ See on ka põhjuseks, miks aastaid 2004–2006 hõlmava programmi AENEAS viitedokumendi muudetud redaktsiooni 2006. aasta kohta enam ei rakendata, kuigi see oli ette nähtud järgmiste eelarveaastate 2007 ja 2008 tegevuste kavandamiseks ning lülitatud (punkti 2.7 alapunkt b) nõukogu poolt 10. juunil 2005 heaks kiidetud Haagi programmi tegevuskavasse.

meetmete rahastamiseks – põhiliselt Balkanil, Vahemere piirkonnas ja Ida-Euroopas. Põhilisteks sekkumissektoriteks on olnud institutsioonide haldussuutlikkuse tugevdamine, piirikontrolli parandamine, võitlus ebaseadusliku sissetrassi ja inimkaubanduse vastu, pagulaste tagasipöördumine ja taasintegreerimine ning ümberasustatud isikud, varjupaiga taotlejad ja pagulaste vastuvõtupoliitika ja -võimaluste parandamine.

Aasia, Ladina-Ameerika ja Sahaarast lõuna poole jäävate Aafrika piirkondade puhul on rahastatavad toimingud kuni käesoleva ajani olnud tihedamalt seotud pagulaste ja ümberasustatud isikutega kui rändepoliitika endaga.

b) Sekkumised aastate 2001–2003 ettevalmistavate meetmete raames

2001. aastal loodi rände ja varjupaiga valdkondades ettevalmistavate meetmete vastuvõtmiseks eelarverubriik B7-667. Sellesse eraldati esimesel aastal kokku 10 miljonit eurot. Summat suurendati 2002. aastal 12,5 miljoni euroni ning 2003. aastal 20 miljoni euroni, st kokku eraldati kolme aasta jooksul 42,5 miljonit eurot. Nende kolme aasta jooksul kaasrahastati 49 toimingut (sageli 1 miljonist eurost väiksema summaga).

Sekkumise põhivaldkondadeks olid rändevõrgude haldamine, ebaseadusliku sissetrassi tõkestamine, sissetrassijate taasintegratsioon päritolumaades, rände ja arengu vaheline seos ning rahvusvaheline kaitse. Geograafilises plaanis võeti meetmeid eeskätt Balkanil (esialgu Albaanias), Ida-Euroopas (eriti Ukrainas ja Venemaal), Vahemere piirkonnas (Maroko, Tuneesia, Türgi) ja Aasias (eeskätt Afganistan ja Sri Lanka).

Eelarverubriigist B7-667 rahastatud toimingud aitasid tagada, et ühenduse rändega seotud välistegevus on paremini märgatav liikmesriikides, teatud kolmandate riikide haldusasutustes, aga ka teatud rahvusvahelistes eriorganisatsioonides ja valitsusvälistes organisatsioonides, mille arv üha kasvab. Kuid eelarverubriigi B7-667 meetmete raames on vahel rahastatud ka toiminguid, mis ei ole kuulunud kavandatud programmidesse, põhjuseks lähenemisviisi uudsus ja selle suhteliselt iseseisev areng ühenduse muu välisabiga võrreldes.

Kuna üleskutsetele teha omapoolseid ettepanekuid on saadud üha rohkem vastuseid, ei ole kahtlust, et huvi selle vahendi vastu kasvab. Partnerid on samuti mitmekesisistunud, kuigi see aspekt vajab edaspidist parendamist.

c) Sekkumised programmi AENEAS raames

Programm AENEAS oligi tegelikult ette nähtud vastuseks ettevalmistavate tegevuste käigus ilmnenud puudustele. Selles kontekstis oli kõige uuenduslikumaks aspektiks programmitöö dokumendi koostamine, milles olid esitatud sekkumiste kavandatavad prioriteedid esimesel kolmel aastal (2004–2006). Et nimetatud dokumendi koostamisel arvestati ka riiklike ja piirkondlike strateegiadokumentide ja näidisprogrammidega, aitab see suurendada järjepidevust piirkondlike ja temaatiliste programmide lähenemisviiside vahel.

On ennatlik teha järeldusi programmi AENEAS kohta, sest lõplikud otsused esimese, 2004. aasta projektikonkursilt väljavalitud ettepanekute rahastamise suhtes langetati just äsja⁷,

⁷ Ühendus kaasrahastab kokku 30 miljoni euro ulatuses 26 projekti Põhja-Aafrikas, Balkanil, Ida-Euroopas, Lõuna- ja Ida-Aasias, vt I lisa.

kuusuures uus projektikonkurss 2005. aasta tööprogrammi rakendamiseks on just käivitatud⁸ ja uus 2006. aasta tööprogramm on ettevalmistamisel.

Praegusel etapil võib järeldada üksnes seda, et programmi AENEAS abil on õnnestunud suurendada kolmandate riikide ja ELi liikmesriikide riiklike ja valitsusväliste organisatsioonide osalust (mis on ikka veel piiratud). Areng, mis lisaks muule põhineb ka projektkonkursside suuremal avalikustamisel, on ainult tervitatav.

2.4. Temaatilise lähenemisviisi kasutamise põhjused

Temaatilist lähenemisviisi põhjendatakse ühenduse horisontaalse võrgustiku loomise vajadusega, mille eesmärk on rände kui nähtusega tegelevate ELi, kolmandate riikide ja rahvusvaheliste osalejate koostöö tugevdamine, pidades silmas paremat arusaamist probleemidest ning tasakaalustatud, kõiki pooli rahuldavate lahenduste otsingutele kaasaaitamist.

See vastab ka vajadusele integreerida rände ja varjupaigaga seotud teemasid ühenduse koostöö- ja arengupoliitikasse ning võib samaaegselt aidata ühendusel oma huvisid kõnesolevates valdkondades paremini ühitada, vastates sel moel poliitika sidususe parandamise üleskutele.

Temaatiline lähenemisviis on kooskõlas komisjoni sooviga teha rände valdkonnas ühenduse välispoliitiline panus märgatavamaks ning samas võib see aidata kaasa komisjoni ja liikmesriikide lähenemisviiside vahelise sünergia loomisele antud valdkonnas.

Samuti peaks see aitama suurendada paindlikkust, et oleks võimalik tõhusalt ja õigeaegselt reageerida kiiretele keskkonnamuutustele ja uutele rändesuundumustele.

Lõpuks vastab temaatiline lähenemisviis ka vajadusele diferentseeritud lähenemisviiside järele, mis ühendaksid kõiki sama rändetee ääres asuvaid või rände ja varjupaiga valdkondades samalaadsete väljakutsete ees seisvaid riike.

3. TEMAATILISED PROGRAMMID TULEVIKUS

3.1. Üldeesmärk ja reguleerimisala

Programmi AENEAS jätkavate rände ja varjupaiga valdkondade temaatiliste programmide üldeesmärk on täiendava eriabi osutamine kolmandatele riikidele, toetades igakülgset nende pingutusi rändevoogusid paremini hallata.

Temaatilise programmiga antav toetus ei asenda samas valdkonnas kavandatud sekkumisi, mida rahastatakse piirkondlikest vahenditest: ka edaspidi peaks rändega seotud tegevuste rahastamine riigi või piirkonna tasemel toimuma eeskätt piirkondlikest vahenditest. Kuna põhimõtteliselt on temaatilistest programmidest rahastatavate projektide suurus piiratud⁹, sobivad temaatilised programmid piirkondlike vahenditega läbiviidavate sekkumiste

⁸ See tööprogramm võimaldab ühendusel kaasrahastada projekte Aafrikas nii Põhja-Sahaaras kui Sahaarast lõuna pool, Kesk-Idas, Ida-Euroopas, Kesk-Aasias, Balkanil, Türgis, Hiinas, Ladina-Ameerikas ja Kariibi mere saartel kuni 45 miljoni euro ulatuses; vt II lisa.

⁹ Praegu on programmi Aeneas kaudu eraldatavad summad vahemikus 500 000 – 2 000 000 eurot ning toetus ei tohi moodustada rohkem kui 80% ega vähem kui 50% tegevuse abikõlblikest kogukuludest.

täiendamiseks või uute algatuste kavandamiseks, kasutades selleks võimaluse korral katseprojekte, kusjuures tuleb kasutada strateegilist lähenemisviisi, mille ühendus on välja töötanud kõnealuste kolmandate riikide ja piirkondade jaoks.

Eeliseks loetakse ka seda, kui temaatiline programm pakub ühendusele tulemuslikumat ja tõhusamat abivahendit oodatud tulemuste saavutamiseks, eeskätt järgmistel juhtudel:

- ülemaailmsete või paljusid piirkondi hõlmavate algatuste käsitlemisel;
- koostööalgatuste ergutamisel, mille raames partnerid päritolu-, transiidi- ja sihtriikidest vahetavad ja arendavad edasi rände erinevate aspektidega seotud kogemusi ja töömeetodeid;
- ühenduse eripoliitika prioriteetide ning rahvusvaheliste kohustuste või panuste selgesõnalisel väljendamisel ühenduse välissuhete kontekstis;
- kui see on vajalik, siis esialgsete meetmete võtmisel riikides ja piirkondades, kus rände ja/või varjupaigaga seotud teemad on muutunud esmatähtsaks, kuid strateegiadokumenti või näidisprogrammi ei ole veel koostatud või ei ole neis ette nähtud sekkumisvõimalusi nimetatud valdkondades, sest rände ja/või varjupaigaga seotud teemad ei ole olnud näidisprogrammi vastuvõtmise ajal esmatähtsad;
- meetmete rahastamisel, kui valitsustega kokkulepet ei ole sõlmitud ja rahastamine toimub valitsusväliste organisatsioonide ja muude kodanikuühiskonna osalejate kaudu; seda kasutatakse siis, kui koostöö on piiratud või partnerlussuhete loomine on raskendatud.

Kavandatud programmide teemad hõlmavad rände kui nähtuse olulisimate tahkude suhtes võetavate meetmete põhivaldkondi, eeskätt rännet ja arengut; majandusrännet; ebaseadusliku sisserände tõkestamist ja selle vastu võitlemist, sealhulgas sisserändajate vabatahtlikku tagasipöördumist ja taasintegratsiooni ning rahvusvahelist kaitset. Meetmeid, mis on otseselt kavandatud rände algpõhjustega tegelemiseks (konfliktid, vaesus, halb valitsemistava jne), sellest programmist otseselt ei rahastata. Loomulikult tehakse seda suuremate koostööprogrammide kaudu, mida praegu rahastatakse piirkondlikest vahenditest ja hakatakse tulevikus rahastama Euroopa naabrus- ja partnerlusprogrammide rahastusvahendi (ENPI) ning arengu- ja majanduskoostöö rahastusvahendi (DCECI) kaudu, mis on selleks otstarbeks sobivam. Siiski peavad programmist rahastatavad meetmed olema kooskõlas ühenduse jõupingutustega tegeleda rände algpõhjustega. Temaatilise programmi reguleerimisala piiratuse ning programmi erilise ja tehnilise olemuse tõttu sobib see eriti hästi suutlikkuse tõstmiseks, iseäranis töötajate koolitamiseks. Kui nähakse ette varustuse hankimist käesoleva programmiga seotud tegevuste jaoks, ei tohi see kunagi muutuda sekkumise põhisisuks.

Geograafilises plaanis ei tohiks *a priori* mingeid piire seada, osalemiskõlblikuks tuleb lugeda kõik kolmandate riikide hulka kuuluvad naaber- ja arenguriigid¹⁰. Nagu öeldud, on temaatilise programmi objektiks eeskätt, kuigi mitte alati, ränne Euroopa Liitu (põhi/lõuna ja ida/lääs). Seetõttu tuleb pidada esmatähtsaks Euroopa Liitu suunduva transiidi ja väljarände piirkondi, samas kui kohast tähelepanu võiks osutada nii tekkivatele piirkondlikele ja

¹⁰ Kandidaatriikide, sh Lääne-Balkani riikidega tehtava rände- ja varjupaigalase koostöö rahastamine jätkub liitumiseelse rahastamisvahendi (IPA) kaudu kui riiklike programmide lahutamatu osa.

piirkondadevahelistele rändega seotud algatustele kui ka kõige olulisematele lõuna/lõuna rändevoogudele.

Lõpuks peaks temaatiline programm võimaldama rahastada ka uuenduslikke meetmeid, mis valitakse välja meetmete põhiomaduste, mitte aga nende geograafilise rakenduspiirkonna järgi.

Demokraatia ja õigusriigi põhimõtete, inimõiguste ja vähemuste õiguste ning põhivabaduste, ning ka asjaomaste rahvusvaheliste lepingute austamisel on keskne koht temaatiliste programmide rakendamisel. Temaatilisest programmist rahastatavad tegevused peavad võimalikult suures ulatuses olema seotud meetmetega, mille eesmärk on demokraatia tugevdamine, inimõigused, põhilised töönormid ja rahuldav töö ning õigusriigi põhimõtted. Nende põhiväärtuste edendamise edukuse mõõtmine on võtmeelemendiks vajaduste ja tulemuslikkuse hindamisel, mis viiakse läbi enne määratletud meetmete rahastamise jätkamist. See lähenemine soodustab kolmandate riikide omavastutust rände ja varjupaigaga seotud küsimustes.

3.2. Strateegilised suunised

Eespool kirjeldatud eesmärgist ja reguleerimisalast lähtuvalt peaks temaatiline programm hõlmama samu tegutsemisruumi kui programm AENEAS, muidugi teatud kohandustega, mis on tingitud poliitika edasiarendamisest pärast 2004. aastat. Kõige suurem uuenduslik mõju hakkab ilmselt olema rände ja arengu ning seadusliku majandusrändega seotud poliitikate arendamisel. See on vastavuses tõsiasjaga, et kuni viimase ajani on rändepoliitikaga seotud välistegevuse eesmärk olnud eeskätt rändevoogude parem haldamine, pidades silmas sisserändest tuleneva surve vähendamist liidule. Kuigi see eesmärk jääb kehtima, on tänasel päeval täiendavaks väljakutseks sellise poliitika väljatöötamine, mis tunnistab võõrtööjõu vajadust majandussektorites, kus ELil napib kvalifitseerimata ja kvalifitseeritud tööjõudu, ning see poliitika peab muutma rändest saadava kasu võimalikult suureks nii sisserändajatele kui nende päritoluriikidele. See eeldab lähenemisviisi, mis ulatuks kaugemale piirikontrolli ja ebaseadusliku sisserändega peetava võitluse küsimustest, hõlmates ka rände kui nähtuse muid mõõtmeid, eeskätt arengut ja tööhõivet.

See tähendab, et tulevikus peaksid temaatilised programmid olema suunatud järgmisele viiele teemale:

- rände ja arengu vaheliste seoste toetamine;
- hästihallatava tööjõurände edendamine;
- võitlus ebaseadusliku sisserände vastu ning ebaseaduslike sisserändajate tagasivõtmise lihtsustamine;
- sisserändajate kaitsmine ekspluateerimise ja tõrjutuse eest;
- varjupaiga ja rahvusvahelise kaitse edendamine, sh piirkondlike kaitseprogrammide kaudu.

3.2.1. Rände ja arengu vaheliste seoste toetamine

Ränne on arengu oluline osa ja üldiselt tunnistatakse tänapäeval vajadust vahetada lähenemisviis „rohkem arengut rände vähendamiseks” lähenemisviisi „rände parem

haldamine suurema arengu nimel”¹¹ vastu. 2002. aasta detsembris esitas komisjon teatise¹² rändega seotud teemade ELi välissuhetesse integreerimise kohta, mille üheks osaks oli „ränne ja areng”. Tunnistades, et ühenduse pikaajaliseks prioriteediks on rände algpõhjustega tegelemine, paluti liidul pöörata suuremat tähelepanu rände ja arengu seoste teatud eriaspektidele. Nõukogu kiitis selle lähenemisviisi heaks ja palus komisjonil seda edasi arendada¹³. Seejärel väljastas komisjon 2005. aasta septembris teise teatise¹⁴, milles kirjeldati teatavaid konkreetseid tegevussuundi, mis tõenäoliselt võiksid soodsalt mõjutada rände ja arengu vahelisi seoseid. Temaatiline programm peaks toetama nimetatud meetmeid, hõlmates eeskätt järgmist:

- diasporaade julgustamine päritoluriigi sotsiaal-majanduslikku arengusse oma panust andma ja tagasipöördumise sisseerändajatele kasulikumaks muutmise;
- ajude äravoolu leevendamine ja ajude ringluse edendamine, sh ajutise rände asjakohaste vormide kaudu;
- võõrtööliste rahaliste ülekannete lihtsustamine, vähendades eeskätt ülekannete kulusid ja edendades nende kasutamist arenguga seotud eesmärgil;
- vabatahtliku tagasipöördumise toetamine ning sisseerändajate kutsealane ja sotsiaal-majanduslik taasintegratsioon nende päritoluriigis, kasutades selleks ka avaliku poliitika ja sotsiaalkindlustusskeemidega seotud abi;
- rände haldamise suutlikkuse parandamine.

3.2.2. Hästihallatava tööjõurände edendamine

Kooskõlas Lissaboni tegevuskavaga osutas komisjon 2003. aastal oma teatistes sisseerände, integratsiooni ja tööhõive kohta¹⁵ vajadusele läheneda töötamise eesmärgil toimuvale seaduslikule sisseerändele ennetavalt. Liit vajab sellist lähenemisviisi, et saada hakkama endast üha teravamalt märku andvate demograafiliste, sotsiaalsete ja majanduslike väljakutsetega. Sisseeranne ei ole ainus võimalus nende probleemidega toimetulekuks, kuid vähemalt lühiajalises ja keskmises perspektiivis võib see leevendada nende tagajärgi, aidates samal ajal rahuldada Euroopa Liidu tööturu vajadusi.

2005. aasta lõpus andis komisjon välja rohelise raamatu lähenemisviisi kohta, mida ühendus majandusrände haldamise suhtes kohaldab¹⁶, kirjeldades peamisi väljakutseid ja võimalusi, mis tekivad seoses majandusrände ühenduse õigusraamistiku loomisega. Nimetatud rohelise raamatu üle peetud avaliku arutelu tulemusi on kasutatud seadusliku rände poliitikakava koostamisel, mille komisjon võttis vastu 21. detsembril 2005. aastal¹⁷. Mitmete seadusandlike ja mitteseadusandlike meetmete rakendusplaani sisaldavas kavas rõhutab komisjon, et majandusrände haldamine nõuab mitte ainult selget ja ühtlustatud vastuvõtupoliitikat, vaid ka dialoogi ja koostööd kolmandate riikidega, et ühiselt parandada rahvusvahelise tööjõurände

¹¹ Rahvusvahelise Rändepoliitika Arendamise Keskuse (ICMPD) 2005. aastal korraldatud seminari nimetus.

¹² KOM(2002) 703.

¹³ Vaata selle teema kohta nõukogu 2003. aasta mai järeldusi rände ja arengu kohta.

¹⁴ KOM(2005) 390.

¹⁵ KOM(2003) 336.

¹⁶ KOM(2004) 811.

¹⁷ KOM(2005) 669.

haldamist. Selles on oma osa välissuhetel ja koostööpoliitikal, kuid ilma et see piiraks ühenduse eelistamise põhimõtte rakendamist, kuna on selge, et ELis juba olemasolev tööjõud tuleb täielikult ära kasutada. Seoses sellega võivad temaatilised programmid aidata:

- levitada teavet rände õigusraamistiku ning liidu territooriumile sisenemise ja seal viibimise tingimuste kohta;
- levitada teavet tööjõurände võimaluste ja vajaduse kohta liikmesriikides ning kolmandatest riikidest rännet taotlevatele isikutele esitatavate kvalifikatsiooninõuete kohta; toetada lahkumiseelse koolituse andmist Euroopa Liitu seaduslikku rännet taotlevatele isikutele, sh anda teavet liikmesriikides integreerumise ning migrantide õiguste ja kohustuste kohta;
- toetada õigusraamistike loomist ja kohaldamist võõrtööliste kolmandates riikides.

Pidades silmas hiljutisi teatisi rände ja arengu ning EL/EÜ tegevusstrateegia kohta seoses arengumaade inimressursside kriisiga¹⁸, tuleks rakendada käesoleva lõike teises ja kolmandas taandes esitatud tegevussuundi, võttes täiel määral arvesse ajude äravoolu vältimise vajadust. Järelikult peaks tähelepanu olema suunatud nendele struktuuri- või ajutistele vajadustele, mis on kindlaks tehtud kolmandate riikide teatud sektorites/kutsealadel/piirkondades, mida ajude äravool ohustab. See võib ka nõuda üldist ja sidusat lähenemisviisi töötajate eetilisele värbamisele.

3.2.3. Võitlus ebaseadusliku rände vastu ning ebaseaduslike sisserändajate tagasivõtmise lihtsustamine

Ka edaspidi on oluline takistada sisserändajate loata sisenemist. Seetõttu jääb keskpikas perspektiivis strateegiliseks prioriteediks rände kontrollimine. Käesolev temaatiline programm peaks nimetatud prioriteeti toetama, aidates viia läbi koostööprojekte kolmandate riikidega, eeskätt aga kooskõlastades rände haldamise eest vastutavate institutsioonide tegevust järgmistes valdkondades:

- võitlus inimeste salaja üle piiri toimetamise ja inimkaubanduse vastu;
- teabe edastamine, mis hoiatab ebaseadusliku sisserände eest ja tõstab teadlikkust sellega seotud ohtudest;
- ebaseadusliku rände vältimine ja selle vastu võitlemine (k.a piirikontrolli suutlikkuse suurendamine; viisa- ja passisüsteemi haldamine, sh dokumentide kaitse ja võimalik, et biomeetriliste andmete juurutamine; ning võltsitud dokumentide avastamine);
- ühendusega sõlmitud tagasivõtulepingute rakendamine, sealhulgas tagasipöördujate sotsiaalne ja majanduslik taasintegratsioon nende tagasipöördumise püsivaks muutmise eesmärgil;
- kolmandate riikide abistamine ebaseadusliku sisserände haldamisel (abi läbirääkimistel muude kolmandate riikidega nende riikide tagasivõtulepingute ning – korra üle ja abi nende rakendamisel; mis võib hõlmata inimväärsate elutingimuste tagamist keskustes, kuhu ebaseaduslikud sisserändajaid enne nende kodumaale

¹⁸ KOM(2005) 642.

tagasisaatmist majutatakse; toetades ebaseaduslike sisseändajate vabatahtlikku tagasipöördumist ja püsivat taasintegratsiooni nende päritoluriigis).

Selles kontekstis tuleb pöörata tähelepanu põhivabaduste ja inimõiguste austamisele, määraes kindlaks need konkreetsed kriteeriumid, mis tagaksid tõhusama inimõiguste austamise ja millest lähtuvalt oleks võimalik teha võrdlusuuringuid teiste projektidega inimõiguste avaldatava mõju kohta.

3.2.4. *Sisseändajate kaitsmine ekspluateerimise ja tõrjutuse eest*

Nii käesoleva kui programmi AENEAS prioriteediks peaks olema toetada sisseändajate integreerimist vastuvõtjariikide ühiskonda ja nende kaitses väärtkohtlemise eest kolmandates riikides, kasutades selleks muu hulgas ka valitsusväliste osalejate suutlikkuse parandamist ja kõige olulisemate huvirühmade koolitamist. Sekkumised peaksid hõlmama järgmisi valdkondi:

- kolmandate riikide hulka kuuluvate arengumaade õigusaktid seadusliku sisseände valdkonnas, eriti need, mis käsitlevad vastuvõtmise eeskirju, vastuvõetud isikute õigusi ja seisundit, seadusjärgsete elanike võrdset kohtlemist;
- integratsioon ja mittediskrimineerimine ning sisseändajate rassismi ja ksenofoobia eest kaitsmiseks võetavad meetmed, sealhulgas sisseändajate teadlikkuse tõstmine nende põhiõigusi puudutavates küsimustes ning nende teavitamine asjakohastest õiguskaitsekanalitest, mida nad saavad kasutada, kui on sooritanud õigusrikkumise;
- inimkaubanduse ja orjapidamise mis tahes vormide tõkestamine ning nende vastu võitlemine.

Nende tegevussuundade rakendamisel tuleb pöörata piisavat tähelepanu nende sisseändajate kaitsesele, kelle puhul väärtkohtlemise ja tõrjutuse oht on eriti suur, eeskätt lastele ja naistele. Ka tuleks arvestada, et sisseändajatel on õigus normaalsetele töötingimustele ja õiglasele kohtlemisele sotsiaal- ja kutsealase tegevuse valdkonnas.

3.2.5. *Varjupaikade ja pagulastele rahvusvahelise kaitses pakkumise edendamine*

Kolmandad riigid puutuvad kokku pagulaste liikumisega ja varjupaigaga seotud teemad ongi muutunud ELi välissuhete ning kolmandate riikidega tehtava arengukoostöö prioriteediks. Ülemaailmsel tasandil loiid rahvusvahelise kaitserežiimi õigusraamistiku 1951. aasta Genfi konventsioon ja 1967. aasta New Yorgi konventsioon. ÜRO pagulaste ülemkomissari algatuste *Agenda for Protection* ja *Convention Plus* eesmärk on pagulaste olukorra kergendamine riikide, muude partnerite ja ÜRO pagulaste ülemkomissari vaheliste erikokkulepete abil; nendes keskendutakse eeskätt ümberasumisele, arenguabi kavandamisele ning pagulaste ja varjupaigataotlejate edasiliikumise juhtimisele. EL jagab ÜRO pagulaste ülemkomissari arvamust, et lahendused pagulaste probleemidele tuleb enne kõike leida nende sünnipaigas, kus on enamasti kõige suurem pagulaskond. Nendel riikidel on tihti puudu ka institutsioonilisest ja rahalisest suutlikkusest, et väljakutsetega üksi toime tulla. Komisjon toetab välisabi raames eesmärki, mis hõlmab tõhusa kaitses ja püsilahenduste pakkumisevõime suurendamist päritoluregioonides, kasutades selleks varjupaikade suutlikkuse parandamist, kohalikku integratsiooni, kodumaale tagasisaatmist ja ümberasustamist. See kajastub ka lähenemisviisis, mida EL rahvusvahelise kaitses režiimi puhul kasutab, rakendades seda piirkondliku kaitses katseprogrammide kaudu (nt Lääne uutes sõltumatutes riikides ja Ida-Aafrika järvede piirkonnas).

Programmi AENEAS üheks eesmärgiks on siin loetletud arengusuundade toetamine ja nimetatud piirkondliku kaitse katseprogrammide rakendamine. Teemaatilise programmiga tuleb jätkata ühenduse toetust pikaleveninud pagulasolukordadele püsilahenduste leidmisel, ning iseäranis:

- tugevdada kolmandate riikide institutsionaalset suutlikkust varjupaiga ja rahvusvahelise kaitse pakkumisel ning edasi arendada siseriiklikke õigusraamistikke;
- toetada varjupaigataotlejate ja pagulaste registreerimist;
- edendada pagulaste kaitse rahvusvahelisi standardeid ja vahendeid;
- toetada programme, mis tegelevad vastuvõtutingimuste parandamise, kohaliku integratsiooni, tagasipöördujate püsiva taasintegreerimise ja ümberasustamisega.

Kuna pagulaste olukord erineb oluliselt majandusmigrantide omast, peaksid paljud käesoleva programmi muude suuniste kohaselt väljatöötavad algatused – näiteks diasporaade ergutamine omapoolset panust andma, rahaliste ülekannete lihtsustamine, kaitse diskrimineerimise vastu jne – olema kasulikud ka pagulastele.

3.3. Kavandamise ja rakendamise põhimõtted

Käesoleva teemaatilise programmi kavandab komisjon mitmeaastasena ning selle kavandamine toimub paralleelselt ja sidusalt piirkondlike abiprogrammide planeerimisega. Mitmeaastane kavandamine viiakse ellu teemaatilise strateegiadokumendi ning mitmeaastase näidisprogrammi kaudu. Esimene teemaatiline strateegiadokument ja mitmeaastane näidisprogramm kehtestatakse aastateks 2007–2010, teine aastateks 2011–2013.

Teemaatilise strateegiadokumendi ja mitmeaastase programmi põhjal koostab komisjon igal aastal aasta tööprogrammi, milles on kindlaks määratud toetatavate meetmete prioriteedid, määratletud geograafilised ja teemaatilised valdkonnad, eieesmärgid, eeldatavad tulemused ja esialgsed summad. Aastase tööprogrammi raames võib komisjon kaaluda võimalikke uusi prioriteete ja arengusuundumusi, mida mitmeaastase näidisprogrammi koostamisel ei osatud ette näha. Sellise aastase tööprogrammi elluviimisel kasutatakse kõiki asjakohaseid vahendeid, mis vastavad kohaldatavatele rahastamis- ja lepingulistele eeskirjadele, ning rakendatakse teatud paindlikkusemarginaali, mis võimaldab aja- ja efektiivsuskohandusi vastavalt keskkonna kiirele muutumisele ning uutele rändesuundumustele ja -prioriteetidele.

Veelgi enam, tõsiste ettenägematute või kiireloomuliste vajaduste¹⁹ või olukordade puhul võib komisjon võtta vastu erimeetmed, mida ei ole sätestatud teemaatilises strateegiadokumendis või mitmeaastases näidisprogrammis, kooskõlas asjakohaste, Euroopa naabrus- ja partnerlusprogrammide rahastusvahendit (ENPI) ning arengu- ja majanduskoostöö rahastusvahendit (DCECI) käsitlevate määruste sätetega.

Võimalikku reageerimist kriisiolukordadele tuleks kaaluda esmajoones stabiilsusvahendi kaudu.

¹⁹ Vt ka: Eesistujariigi järeldused, Euroopa Ülemkogu Brüsseli istung, 15.-16. detsember 2005, I lisa – Terviklik lähenemisviis rändeküsimustele.

Komisjoni abistab komitee, mis tegutseb vastavalt asjakohaste õigusaktidega kindlaksmääratud menetlusele.

Loetelu partneritest, kes on rahastamiskõlblikud temaatilise programmi raames, peaks olema võimalikult ulatuslik, sisaldades föderalseid, riiklikke, maakondlikke ja kohalike (oma)valitsusi, haldusüksusi, piirkondlikke ja rahvusvahelisi organisatsioone ja asutusi, samuti ka valitsusväliseid organisatsioone või muid valitsusväliseid osalejaid, uurimisinstituute, ühendusi, tööturu osapooli ning avaliku ja erasektori ettevõtjaid niihästi Euroopa Liidust kui kolmandatest riikidest, kusjuures rõhk tuleks asetada nende omavahelisele partnerlusele.

Komisjon kavatseb kaasata kolmandaid riike temaatilistest programmidest rahastatavasse tegevusse, et soodustada nende omavastutust. Sel eesmärgil teatatakse kolmandatele riikidele asjakohaste kanalite kaudu (delegatsioonid, ühiskomiteed, regulaarne teabevahetus kahepoolsete koostöölepingute raames jms) projektikonkurssidest ning kavandatud ja rakendatud meetmetest. Samal ajal kui kolmandate riikide ametliku nõusoleku ja omavastutuse taotlemine on vajalik, annavad temaatilised programmid ühendusele teatud iseseisvuse ja paindlikkuse abisaajate riikide valitsuste suhtes: komisjonil on vabad käed meetmete rahastamiseks valitsusväliste organisatsioonide ja muude kodanikuühiskonna osalejate kaudu juhtudel, kui koostöö on piiratud või olukordades, kus partnerlussuhete sõlmimine on raskendatud.

Esimese kolmeaastase perioodi jooksul (2007–2009) toimuva tegevuse suhtes viiakse läbi välishindamine, mille tulemusi kasutatakse teise temaatilise strateegiadokumendi (2011–2013) ettevalmistamisel. Aruandes tuleks võimalikkuse piires hinnata kombineeritud mõju, mida avaldavad rände haldamismeetmed ning meetmed ja tegevused, mis on seotud arengusuunalise rändemõju suurendamise, hästihallatava tööjõurände edendamise ning rahvusvahelise kaitse parandamisega. Temaatilise programmi hindamisel tuleks arvesse võtta nende partnerite arvamust, kes programmist rahastavaid projekte rakendavad. Aruanded esitatakse nõukogule ja Euroopa Parlamendile, kellega neid ka ühiselt arutatakse.

ANNEX I

Projects selected for co-financing by the European Commission under the 2004 budget for the AENEAS Programme

(financial and technical assistance to third countries in the areas of migration and asylum)

Applicant	Project Title	Location	EC contribution	Actions and objectives
Direccion General d'immigration de la Cooperación pour le Developpement et du Volontariat de la Communauté de Madrid	Accompagnement à l'amélioration des conditions d'accueil et de protection des mineurs de 14 ans regroupés en provenance du territoire de la Communauté de Madrid	Espagne et Maroc	1.999.999,00 €	Le projet a pour but de résoudre les problèmes qu'éprouvent des mineurs de moins de 14 ans d'origine marocaine, qui se trouvent tout seuls, non accompagnés et en situation irrégulière dans la région de Madrid. Il propose de mettre en place un mécanisme qui garantisse leur protection depuis leur identification et facilite de façon efficace et effective leur retour auprès de leur famille dans leur milieu et pays d'origine.
UNHCR	Building an Asylum structure in Serbia and Montenegro	Serbia et Montenegro	698.005,92 €	to assist Serbia and Montenegro in developing the asylum structure.
ERA	Training Action for the Balkans , Three intensive seminars on Asylum and International Protection for 120 civil servants	Balkans	512.617,00 €	Three seminars, one week each, will first and foremost give a general overview of all the issues related to the migration and asylum, in particular: legal migration; dialogue on migratory flows; readmission and reintegration of the returnees; illegal immigration.
Ministry of Interior, Public Administration and Decentralisation of the Hellenic Republic	Building on Mechanism to effectively and sustainably implement readmission agreements between Albania, the EC and third countries	Albanie et Greece	1.454.768,00 €	The main set of activities will be: capacity building of return and readmission entities in Albania; cooperative approaches to information exchange between administrations in the implementation of readmission agreements; building mechanisms of return to and from Albania including improving the identification of illegal immigrants bound for readmission and the re-integration of returnees.
Ministry of Interior Italy Across Sahara		Italy, Libya and Niger	1.567.158,27 €	enhancing cooperation between Libya and Niger in border control and fight against illegal migration, to organise their structures and to consider revision of legislation; training of trainers/officers of staff employed in specific sectors of interest
IOM	Enhanced Capacity building in Migration Management to Support Effective Return and Sustainable reintegration of refugees in Sri Lanka	Sri Lanka	1.873.464,00 €	To enhance the capacity of the Government of Sri Lanka to manage migration with a particular focus on return migration. To enhance measures to assist in the sustainable reintegration of returning migrants
IOM	Programme de renforcement et de soutien au Dialogue et à la gestion des migrations irrégulières et de Transit au Maghreb en provenance de l'Afrique de l'Ouest	EU, Maghreb, Afrique Sub-Saharien	1.561.245,56 €	Renforcement du dialogue et des mécanismes de suivi et de coordination Coopération technique en matière de renforcement des capacités institutionnelles des pays de transit et d'origine Campagnes d'information auprès des migrants potentiels au sein des pays émetteurs
IOM	An integrated approach to promoting legal migration through national capacity building	South Caucasus	777.397,00 €	to prevent illegal immigration, facilitate discussions on conclusion of bilateral readmission agreements based on the EU-standard, enable improved reintegration, and promote legal migration within each South Caucasus country and bilaterally with targeted receiving EU member states through dialogue and capacity building.
UNHCR	Strengthening protection and durable solutions for asylum seekers and refugees in Egypt	Egypt	524.058,00 €	Strengthening Protection and Durable Solutions for Asylum-Seekers and Refugees in Egypt

UNHCR	The cross border cooperation process	Belarus , Moldova, Ukraine	1.307.898,40 €	develop a coordinating mechanism to effectively respond to asylum, migration and border management challenges in Belarus, Moldova and Ukraine, and in the region at large in close cooperation with Estonia, Hungary, Latvia, Lithuania Poland, Romania, Slovakia.
ILO	ILO/UNIFEM/EC Asian Programme of the Governance of Labour Migration	countries of the Mekong region China Korea Japan and South Asia countries	1.955.335,00 €	contribute to the promotion of rights and gender-based governance of labour migration and the protection of Asian migrant workers from exploitative and abusive treatment
IOM	TRIM	Libya	2.000.000,00 €	the Action will strengthen Libya's capacities to address illegal transit immigration in a humane and orderly manner
IOM	Regional Dialogue and Program on facilitating managed and legal migration between Asia and the EU	Asia	848.583,00 €	develop legal migration and enhance regional dialogue and cooperation in facilitating managed migration from Asia to the EU
CISP - Comitato Internazionale per lo Sviluppo dei popoli	Projet réseau Afrique/Migration	Maghreb et Libye	1.307.131,00 €	Le projet vise à renforcer l'engagement opérationnel et la collaboration régionale des acteurs de la société civile en matière de gestion des flux migratoires, en particulier l'immigration illégale et le trafic des êtres humains, par la mise en place et la livraison d'un ensemble de services en faveur des immigrés illégaux, par la croissance de la perception et des informations de l'opinion publique et des autorités locales maghrébines sur la réalité de la migration et, enfin, par le renforcement et l'élargissement du réseau Afrique Migration.
Comune di Roma	W.A.R.M.	Albania	1.215.196,00 €	Reintegration of Albanian returnees through their insertion on labour market and through micro-enterprises creation.
Euro-Mediterranean Human Rights Network - EMHRN	Enhancing civil society participation in human rights management of migration	Libie et Maghreb	535.598,00 €	Enhancing civil society participation in human rights management of migration and asylum in the Southern Mediterranean and Middle East
Mairie de Cartaya	Programme de gestion integral de l'immigration saisonniere	Maroc Espagne	1.196.000,00 €	Gestion intégrale de l'immigration saisonnière de travailleurs marocains vers un groupe de municipalités agricoles espagnoles.
Guardia Civil Ministry of Interior	Project Seahorse	Maroc Mauritanie	2.000.000,00 €	Establish and develop Maghreb- Sub Saharan African relations and dialogue on migration questions.
MLAL - Progettomondo	Promotion d'une migration responsable	Maroc	868.214,40 €	Promouvoir une migration responsable dans la région de Tadla Azilal en encourageant la conscientisation des jeunes sur les risques de l'émigration clandestine.
World Bank	International migration from Middles East and North Africa	Middle East and North Africa	733.570,00 €	identify and support the implementation of projects, policies, regional arrangements, and institutional reforms that will maximise the benefits of international migration flows and reduce their costs
Croatian Law Centre	Protection of Asylum seekers in the Republic of Croatia and Region	Croatia and region	1.000.000,00 €	Strengthening the protection in CRO and region (BH, SMN) by developing asylum system consistent with international standards.
European Council on Refugees ,and Exiles - ECRE	The protection of refugees asylum seekers and forced migrants	Belarius, Moldova, Russia, Ukraine	529.705,00 €	Improve the implementation in Belarus, Molodva, Ukraine and European Russia of national and international refugee and human rights instruments – leading to increased security and protection for refugees.
Institut Universitaire Européen	Action collective dee soutien à la réintégration des migrants de retour dans leur pays d'origine	Algerie Maroc Tunisie	1.076.000,00 €	soutenir la réintégration durable des personnes en retour en Algérie, au Maroc et en Tunisie (Construction d'une base de données sur les personnes en retour, production de rapports sur le retour et la réintégration, rencontres sur le thème de la réintégration, présentation de propositions
COOPI - Cooperazione Internazionale	ALBAMAR	Albanie et Maroc	1.334.572,00 €	definition and implementation of an integrated support to Moroccan and Albanian migrants forcibly or voluntarily repatriated from Italy that are highly exposed to the risks of illegal migration and criminal activities

VASA PRAVA - BiH	Strengthening the protection of asylum seekers	BiH	616.562,98 €	ensuring a maximum protection and access to justice for asylum seekers, recognized refugees and other categories of persons under international protection in BiH, and victims of human trafficking, ensuring the full access to their rights via the provision of free legal aid and information campaigns
Cabinet of Secretary for Security of the Macao Special Administrative Region	2005/2006 MIGRAMACAO	Macao , China	500.904,80 €	The aim of the MIGRAMACAU action is to ensure entities of Macao more effective management in all aspects of migration flows, including the prevention and combating of illegal immigration and trafficking in human beings through the cooperation with regional countries and the coordination with the EC
			29.993.983,33 €	

ANNEX II

AENEAS ANNUAL WORKPROGRAMME 2005

Regions	Regions and countries	Areas	Article	Objectives	Types of activities (indicative)	Indicative amounts (million €)	AWP
All regions	Countries concerned by readmission negotiations	Readmission	Art. 2 § 1 e	Support implementation of readmission agreement with the EC, once initialled, signed or concluded.	Develop the exchange of information between the administrations concerned, improve the identification and the documentation of returnees, improve the infrastructure of reception and develop capacity of reception of non-national returnees before transfer to their country of origin.	3.35	2005

North Africa	Countries of the region to be determined	Management of Migration+ Asylum and International Protection+ Fight against illegal migration	Art. 2 § 1 c & d	1. Improve conditions of reception of refugees in the region. 2. Improve international protection, complying with international conventions and reinforce legal structures in the regions. Promote regional cooperation in the field of management of migration flows, especially transit migration, illegal migration and trafficking in human beings.	1. Improvement of the conditions of reception and of the capacity of registration and of documentation of asylum seekers and refugees as well as of integration in the host country. 2. Development of a regional dialogue on asylum and strengthening of the legislative capacities and of the expertise available in the region. 3. Development of exchange of expertise and advice with the EU. 4. Development of the training of the administrations concerned. Development of the transnational coordination of the central services for fight against illegal immigration in view of encouraging coordination, dialogue, exchange of experience and information between the specialised services of the national administrations. 5. Development and setting up of a protocol defining short and medium term immediate responsibility for the victims of shipwreck and clandestine passage. Setting-up of an entity for legal assistance and support to the investigators allowing to reconcile the humanitarian responsibility and the research of the authors of the most serious offences of	3,0	2005
--------------	--	---	------------------	---	--	-----	------

					trafficking of the human beings'. 6. Development of a network of liaison officers for harbour and airport control of migration in order to improve the fight against illegal migration.		
Eastern Europe, Southern Caucasus and Central Asia	All the countries of the region and Russia in particular	Legal migration	Art. 2 § 1 a & b	1. Improve the protection and the treatment of migrants. 2. Improve the policies related to the management of immigration for labour purposes	1. Development of the training of staff and exchange of information and experience, creation of a network for information concerning migration for economic purposes. 2. Support of actions for fight against racism and xenophobia towards migrants. 3. Capacity building of regional and national authorities in order to evaluate	3,0	2005

					the needs and perspectives for foreign workforce and putting in place of appropriate strategies and pilot projects.		
Eastern Europe, Southern Caucasus and Central Asia	Moldova, Belarus, Armenia, Georgia, Azerbaijan, Tajikistan	Legal Migration	Art. 2 § 1 a & b	Facilitate the use of remittances in favour of the macroeconomic development of the countries concerned.	Support initiatives in view of using remittances for productive goals.	2,0	2005
Eastern Europe, Southern Caucasus and Central Asia	Russia, Ukraine, Moldova and Belarus	Asylum and international protection.	Art. 2. § 1 c	Improve international protection	Improvement of the conditions of reception and of the capacity of registration and of documentation of their asylum seekers and refugees as well as of integration in the host country.	2,0	2005
Eastern Europe, Southern Caucasus and Central Asia	All the countries of the region of Eastern Europe, Southern Caucasus and Central Asia	Fight against illegal migration	Art. 2 § 1 d	Fight against trafficking and smuggling of human beings	1. Promotion of cooperation and of information exchange at the regional level, management of transit migration and fight against false documents. 2. Development of the capacities to persecute traffickers and of protection and reintegration of victims. 3. Development of information and awareness-raising of candidates for	5,0	2005

					migration. 4. Staff training for detection of false documents.		
Balkans	Region as a whole	Management of Migration	Art. 2 § 1	Support the development of national policies according to a unified approach in the fields of migration and asylum and visa	Improve the management capacity of the institutions involved in the fields of asylum, migration and visa.	4,0	2005
Turkey	Turkey	Asylum and international protection.	Art. 2 § 1 c	Reinforce asylum systems	Improve the necessary reception conditions and the capacity in the field of registration and documentation of asylum seekers and refugees as well as their integration in the host country.	1,0	2005
Turkey	Turkey	Fight against illegal migration	Art. 2 § 1 d	Increase the fight against illegal migration	Contribute to the implementation of the action plan for fight against illegal immigration	1,0	2005

Asia	China	Fight against illegal migration	Art. 2 § 1 d	Improve the cooperation EU/RPC in the field of the fight against illegal migration and smuggling of human beings.	Development of exchange of information, of cooperation and recognition of respective knowledge of systems between administrations of the RPC and the EU, especially in the field of return, false documents and biometrics.	4,0	2005
Latin America	Region as a whole (and in particular the countries of the Andean Community Argentina and Uruguay).	Legal Migration	Art. 2 § 1 a & b	Support the development of the interregional dialogue EU/LAC	1. Promote a more efficient use of remittances in the macro-economic development of the country. 2. Establish and/or develop systems for data collection and treatment in the field of migration flows.	3,0	2005
Sub-Saharan Africa	All the countries of the region.	Migration and development + Legal Migration	Art. 2 § 1 a & b & d	Support improvement of laws, policies and management structures in the field of migration especially through actions of regional character.	1. Reinforce the link between migration and development (notably by improving transfer systems for remittances, enhancing the role of diasporas, limiting 'brain drain', favouring "brain circulation" and starting experiences at intra-regional level). 2. Facilitation and circulation of legal migrants. 3. Fight against smuggling of human beings and illegal immigration. 4. Develop the capacity of authorities and responsible organisations to collect and	5,0	2005

					analyse data on migrants and to manage the questions related to migration.		
Sub-Saharan Africa	Countries receiving important quantities of refugees (with a priority for Tanzania)	Asylum and International Protection	Art. 2. § 1 c	Develop sustainable solutions in favour of refugees	Reinforce the capacity of protection in the host regions especially in order to 1) support the management capacity of the national authorities 2) develop registration and documentation systems for refugees et 3) tackle the problems concerning their integration in the host regions	4,0	2005
						40,350,000	

ET